

COMERȚUL ELECTRONIC - SCURT ISTORIC, ASPECTE CONCEPTUALE ȘI DEFINIRE DOCTRINALĂ ȘI REGLEMENTARE

ELECTRONIC COMMERCE - BRIEF HISTORY, CONCEPTUAL ASPECTS AND DOCTRINAL DEFINITION AND REGULATION

MARIȚ Alexandru,
doctorand., USM,
alexmarit123@gmail.com
ORCD ID: 0000-0002-3198-8398.

Rezumat

Extinderea pieței – care a devenit una internațională – a făcut ca mijloacele moderne de comunicare să fie incluse în sfera comerțului, prin ele crescând rapiditatea încheierii raporturilor juridice comerciale.

Astfel, încheierea unor raporturi comerciale prin intermediul calculatorului sau prin alte mijloace moderne de comunicare s-a impus, în ultimele decenii, și în țara noastră. Aceste mijloace de comunicare sunt foarte diversificate: telexul și faxul – prin care se pot transmite la distanță și în scurt timp, cuvinte și imagini, și mijloace de stocare a informațiilor și actelor efectuate de comercianți – benzi magnetice, microfilmele, compact discurile, care pot fi utilizate în orice moment, ocupând un spațiu redus.

Internetul este prezentul și viitorul relațiilor contractuale. Deși problemele ridicate de contractele încheiate prin intermediul Internetului sunt afectate de principiile tradiționale, totuși acestea prezintă aspecte noi și captivante din punct de vedere tehnic și legal. În cazul contractării electronice, provocări juridice decurg din libertatea spațio-temporală oferită de mediul Internet și se răsfrâng, cu precădere, asupra locului și momentului încheierii contractului.

Suntem convinși că actualitatea și importanța comerțului electronic și a contractului de vânzare electronic rezidă din obiectivul strategic al politicii interne și externe a Moldovei aderarea la UE, lucrarea de față supune unei analize ample prevederile legislației europene în domeniul contractului comercial internațional. Acest obiectiv explică și atenția deosebită pe care am acordat-o cadrului normativ comunitar analiză care, considerăm, va fi utilă autorităților naționale competente în activitatea de ajustare a prevederilor legislației naționale la acquisul comunitar. Avantajele comerțului electronic sunt cunoscute de toți cei care au recurs cel puțin o dată la procurarea produselor sau serviciilor în regim online. Dincolo de economisirea timpului, magazinele online oferă posibilitatea comodă de a vizualiza sortimentul de produse și condițiile ofertei de vânzare sau prestare de servicii.

Cuvintele-cheie: piața, telexul, faxul, benzi magnetice, microfilmele, compact disc, Internetul, contracte electronice, comerțului electronic, vânzare electronică, contract comercial internațional, acquisul comunitar, procurarea, produselor, serviciilor, regim online, magazinele online.

Summary

The expansion of the market - which has become an international one - has made modern means of communication included in the sphere of trade, thereby increasing the speed of concluding commercial legal relations.

Thus, the conclusion of commercial relations through the computer or through other modern means of communication has been imposed, in the last decades, in our country as well. These means of communication are very diverse: telex and fax - through which words and images can be transmitted at a

distance and in a short time, and means of storing information and documents made by traders - magnetic tapes, microfilms, compact discs, which can be used at any time, occupying a small space.

The Internet is the present and the future of contractual relations. Although the issues raised by contracts concluded via the Internet are affected by traditional principles, they nevertheless present new and exciting aspects from a technical and legal point of view. In the case of electronic contracting, legal challenges arise from the spatio-temporal freedom offered by the Internet environment and reflect, above all, on the place and time of the conclusion of the contract.

We are convinced that the actuality and importance of electronic commerce and the electronic sales contract resides in the strategic objective of the internal and external policy of Moldova to join the EU, the present work subjects to an extensive analysis the provisions of European legislation in the field of international commercial contracts. This objective also explains the special attention we paid to the community normative framework, an analysis which, we believe, will be useful to the competent national authorities in the activity of adjusting the provisions of the national legislation to the community acquis. The advantages of electronic commerce are known to all those who have resorted at least once to procuring products or services online. Beyond saving time, online stores offer the convenient opportunity to view the assortment of products and the conditions of the sale or service offer.

Key words: *the market, telex, fax, magnetic tapes, microfilms, compact disc, the Internet, electronic contracts, electronic commerce, electronic sale, international commercial contract, the acquis communautaire, procurement, products, services, online regime, online stores.*

Actualitatea cercetării. Comunicarea (transmiterea) este doar una dintre operațiunile specifice teoriei informației, așa cum am subliniat, ei adăugându-i-se colectarea, stocarea și corelarea. Toate aceste moduri de prelucrare a informației se realizează cel mai rapid cu mijloace electronice, mijloace care tind să înlocuiască definitiv pe cele manuale ori analogice. Ele permit, mai ales, prelucrarea automată a informației, respectiv fără intervenție umană. În scopul prelucrării cu mijloace electronice, informația trebuie să îmbrace forma potrivită, pe care o vom denumi, prin similitudine, forma electronică⁷⁵. Prelucrarea informației, în forma electronică, implică folosirea unui instrument. Am amintit deja telefonul ca exemplu de comunicație electronică, însă calculatorul este cel mai eficient instrument de prelucrare automată a informației. Utilizarea intensă a calculatorului a determinat dezvoltarea unei ramuri a teoriei informației care se ocupă exclusiv de construirea, programarea și utilizarea lui - informatica⁷⁶.

Conceptul-cheie al folosirii calculatorului este mesajul de date. Datele reprezintă informații în formă electronică (succesiune de biți) iar mesajul constituie o comunicare determinată (cu început și sfârșit identificabile ca atare). Mesajul de date este, așadar, forma electronică pe care o îmbracă informația spre a putea fi prelucrată automat de un calculator. Aceasta este forma pe care trebuie să o îmbrace și informația juridică.

Tot în sfera prelucrării automate de informații, vom sublinia creșterea eficienței acesteia dacă este realizată de un calculator pus în legătură (conectat) cu alte calculatoare (în sensul că pot schimba mesaje de date între ele).

Rezultă în acest fel schimbul automatizat de date electronice prin rețele de calculatoare.

Conceptul de schimb automatizat de date provine din sistemul juridic anglo-saxon, unde se numește Electronic Data Interchange sau E.D.I. și desemnează o formă particulară de comerț a cărui caracteristică definitorie este încheierea de contracte prin schimb de mesaje electronice fără intervenție umană.

⁷⁵ M. I. Bocșa, *Încheierea contractelor de comerț internațional prin mijloace electronice*, Editura Universul Juridic, București 2010, pp. 222-223

⁷⁶ Albu-Cîrnu, *Asigurarea creditului*, Ed. Rosetti, București, 2002

În Franța, conceptul este similar și se numește „échange de données informatisées”, prescurtându-se tot E.D.I. Calculatoarele conectate între ele alcătuiesc o rețea de calculatoare, rețea care poate fi:

- închisă, atunci când calculatoarele și conexiunile aparțin și sunt folosite exclusiv de persoane între care există relații (juridice) anterioare; sau
- deschisă, când permite legătura între persoane care nu au avut alte relații anterioare.

Cea mai cunoscută rețea deschisă este Internetul; orice persoană care dispune de un calculator se poate conecta astăzi la Internet.

Manifestarea de voință ca informație juridică ce poate fi exprimată în formă electronică. Contractul în formă electronică. Recapitulând conceptele prezentate, vom reține următoarele:

- manifestarea de voință făcută cu intenția de a produce efecte juridice constituie informație juridică;
- informația juridică poate lua forma electronică a unui mesaj de date;
- mesajul de date poate fi prelucrat (creat, stocat, transmis ori transformat) cu ajutorul unui calculator.

Dacă restrângem cercetarea la manifestarea de voință care produce efecte juridice în dreptul privat, putem formula concluziile în sensul că actul juridic de drept privat poate îmbrăca forma electronică, formă în care poate fi prelucrat (în special comunicat) cu ajutorul unui calculator. Dacă ne vom restrânge în continuare la instituția contractului, ca specie de act juridic civil, vom reține faptul că acesta poate lua forma electronică în vederea prelucrării automatizate de către calculator, rezultatul fiind ceea ce vom vedea mai târziu că reprezintă contractul în formă electronică. În concluzie, contractul în formă electronică este un caz special de informație juridică ce ia înfățișarea electronică în scopul prelucrării eficiente cu ajutorul calculatorului (sau a altor mijloace similare) [⁷⁷].

Materiale utilizate și metode aplicate. La elucidarea subiectului propus, în calitate de bază metodologică au servit unele metode de cercetare general-științifice, cum ar fi *analiza sistemică și cea comparativă, metoda istorică și cea logică*, inducția și deducția.

Baza teoretico-metodologică a studiului. Bază teoretică a studiului o constituie sursele de specialitate în domeniul dreptului comercial precum și cele care țin de domeniul implementării tehnologiilor avansate: monografii și lucrări aparținând savanților și specialiștilor în domeniu, comentarii ale legislației în vigoare, publicații din mass-media. La elaborarea studiului au fost utilizate diverse metode de cunoaștere, cum ar fi: metoda formal-juridică, analiza, sinteza, logica și analiza comparată. Metodele general-științifice de abordare logică și de sistemă, precum și metoda istorico-juridică au permis evidențierea principalelor tendințe și legități ale obiectului de studiu. Metoda comparativă a fost utilizată pentru a contrapune diferite abordări ale problemelor analizate și a permis identificarea similitudinilor și diferențelor. Cele mai importante metode asupra cărora în lucrare s-a pus accentul sunt metoda sistematică și metoda comparativă, care au permis a evidenția problemele juridice legate de crearea și utilizarea contractului Internațional și a elabora propuneri pentru soluționarea acestora.

Scopul urmărit fiind cercetarea și analiza fundamentului juridic al contractului de vânzare electronică, în special a legislației UE în domeniu, atât din punctul de vedere al dreptului internațional, cât și al dreptului statelor relevante, în același timp, teza are drept scop evidențierea

⁷⁷ Bîrlea Svetlana, Comerțul electronic - dezvoltare și perspective în comerțul modern al întreprinderilor din raionul Cahul., Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul №. 1 (9), 2013.

necesității de a armoniza legislația RM la standardele internaționale și europene pertinente, în contextul ajustării la normelor comunitare și în sensul de a crea condiții avantajoase pentru studiul aprofundat și implementare în practică a contractului de comerț internațional de către părțile contractante cât mai frecvent, minimalizând riscurile care există în domeniul comerțului internațional, oferind astfel garanții suplimentare participanților la relațiile economice externe, ușurând în felul dat derularea operațiunilor comerciale.

Gradul de cercetare a temei lucrării. Datorită specificului domeniului care se alia la congruența dreptului, informaticii și economiei, tema contractului electronic este cercetată și descrisă insuficient în comparație cu alte domenii juridice. Analiza juridică a contractului de vânzare electronic în relațiile private a fost reflectată, tangențial, în unele monografii semnate de autori, specialiști în dreptul civil și în dreptul comerțului internațional din Republica Moldova, cum ar fi: A. Băieșu, Gribincea L, din România, cum ar fi: D. Mazilu, Costin Mircea, A. Sitaru, Capașină O., Ștefănescu B., din Franța și alții.

Rezultate obținute și discuții. Scurt istoric a comerțului electronic. Mesajul de date este utilizat cu valoare juridică preponderent în cadrul comerțului, rezultatul fiind comerțul electronic. Sensul oferit conceptului de comerț electronic a evoluat în ultimele trei decenii. La început, el desemna desfășurarea tranzacțiilor comerciale cu ajutorul electronicii, tehnologiile folosite fiind schimbul de date informatizate (E.D.I.) și transferul electronic de bani (acronimul E.F.T., provenind de la denumirea în limba engleză Electronic Funds Transfer). Ambele au apărut spre sfârșitul anilor '70 și au permis entităților comerciale să transmită electronic documente (bonuri de comandă, facturi, etc.), precum și să facă plăți.

În anii '80, acestor operațiuni li s-a adăugat utilizarea cardurilor de credit și a ghișeele de bancă automate (acronimul A.T.M. de la denumirea engleză Automated Teller Machine), precum și operațiunile bancare prin telefon și sistemul de rezervări de bilete de avion.

Toate aceste activități comerciale implicau folosirea mesajului de date. Dar mesajul de date nu a dobândit caracterul său internațional și comerțul electronic nu a avut impactul pe care îl știm astăzi până la mijlocul anilor '90, când rețeaua Internet a început să se dezvolte. Fiind o rețea deschisă, Internetul permite accesul oricărei persoane la operațiuni comerciale internaționale. Valențele globalizatoare ale comerțului electronic bazat pe mesaje de date l-au recomandat pentru o utilizare intensă în cadrul comerțului internațional, utilizare ce a fost chiar de la apariție obstrucționată de nesiguranța în privința efectelor juridice produse de operațiunile comerciale electronice^[78].

Probleme și soluții. UNCITRAL, ca organizație internațională care se ocupă de reglementarea și promovarea comerțului internațional, a identificat dificultățile utilizării mesajului de date în comerțul internațional și a căutat soluțiile pentru depășirea lor.

Problemele pe care le-a evidențiat au fost următoarele: insecuritatea în ce privește efectele juridice ale mesajelor de date în formă electronică, ce are ca urmare împiedicarea utilizării eficiente a procesării automate de date, toate fiind datorate obligației (generalizate în legislațiile naționale) ca documentele să fie semnate olograf sau, cel puțin, să fie puse pe hârtie. Soluția propusă a fost recunoașterea la nivel național a valorii juridice a mesajului de date. Cu alte cuvinte, mesajul de date să fie echivalat cu documentul scris și semnat de partea a cărei voință juridică o exprimă. Soluția aceasta a devenit baza legislației specifice din întreaga lume.

⁷⁸ M. I. Bocșa, *Încheierea contractelor de comerț internațional prin mijloace electronice*, Editura Universul Juridic, București 2010, pp. 222-223

Dacă soluția a fost promovată inițial doar sub forma unui document internațional cu valoare de propunere (recomandare) ce trebuia însușită de legiuitorul național, ulterior s-au creat instrumente juridice internaționale de natură să garanteze prin ele însele aplicarea soluției.

Aspecte conceptuale privind comerțul electronic. Comerțul electronic a apărut ca urmare firească a dezvoltării mijloacelor electronice de comunicație. Noțiunea ca atare a fost utilizată pentru prima dată în Statele Unite ale Americii ca sinonim pentru comerțul ce utiliza, în mod combinat, toate tehnologiile moderne de comunicare^[79]. Legea franceză, spre deosebire de Legea română a comerțului electronic ce trece sub tăcere această noțiune, definește comerțul electronic drept activitatea economică desfășurată de persoane care propun sau asigură la distanță, pe cale electronică, furnizarea de bunuri sau servicii. Între mijloacele de comunicare pe cale electronică, un loc central îl dețin calculatorul și rețelele de calculatoare^[80].

Utilizarea calculatorului ca mijloc de încheiere a contractelor nu mai este de mult timp o noutate, iar referindu-ne la calculator ca instrument tehnic, nu îl asimilăm unei mașini de scris, ci mediului informatic de desfășurare a comerțului. Mai mult, prin noțiunea de calculator nu mai înțelegem acel instrument electronic compus din unitate centrală, monitor și tastatură, ci toate aparatele uzuale sau mai puțin uzuale ce utilizează tehnica de calcul pentru operațiuni logice, cum sunt actualmente telefoanele mobile inteligente, sistemele de alarmă cu unitate de procesare, bancomatele etc. Pe de altă parte, noțiunea de calculator, înțeleasă în sens restrâns, este relativă la o singură unitate de calcul, în timp ce, în sens larg, semnifică întreaga rețea de comunicații mobile ce utilizează tehnica de calcul^[81].

Nu în ultimul rând, relațiile comerciale ce utilizează ca vector de comunicație rețelele de calculatoare reprezintă doar o parte dintre contractele încheiate pe cale electronică. Faxul, telefonul sau telexul sunt și ele mijloace de comunicație încadrabile în categoria celor ce implică încheierea contractelor comerciale pe cale electronică. Pe de altă parte, dezvoltarea noilor tehnologii în domeniul circulației și stocării informațiilor, susținută de creșterea gradului de securitate a sistemelor, a condus la o cvasi-generalizare a informatizării circulației mijloacelor de plată.

Dacă începutul, situat undeva în deceniul VIII al secolului trecut, a fost timid, atât la nivel mondial, cât și la nivelul particularului beneficiar al serviciilor bancare, acum ne aflăm în plină eră informatică a serviciilor bancare.

Mai mult, putem afirma fără să greșim că informatizarea a adus cu sine universalizarea serviciilor bancare în domeniul plăților, dacă avem în vedere modurile de plată, dar și mondializarea acestora, dacă ne referim la aria geografică în care plățile pot fi efectuate

Actul juridic, în general, și contractul, în special, sunt informații cu valoare juridică, deoarece, pe de o parte, reprezintă manifestări de voință declarative iar, pe de altă parte, sunt formulări susceptibile de a aduce o cunoștință.

Informația, după ce a fost creată, poate fi prelucrată, respectiv supu-să operațiunilor, specifice teoriei informației, de colectare, stocare, transmitere (comunicare) și transformare.

Afirmațiile privind crearea și prelucrarea, valabile pentru informația privită în general, sunt pe deplin aplicabile și informației juridice^[82].

⁷⁹ Chilea, D. – Reglementarea comunitară a comerțului electronic, în *Curentul Juridic*, nr.1-2/2004, p.81

⁸⁰ Bîrlea Svetlana, *Comerțul electronic - dezvoltare și perspective în comerțul modern al întreprinderilor din raionul Cahul*, Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul №. 1 (9), 2013

⁸¹ M. I. Bocșa, *Încheierea contractelor de comerț internațional prin mijloace electronice*, Editura Universul Juridic, București 2010, pp. 12

⁸² Bîrlea Svetlana, *Comerțul electronic - dezvoltare și perspective în comerțul modern al întreprinderilor din raionul Cahul*, Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul №. 1 (9), 2013

De exemplu, în cazul unui contract bilateral, acceptul uneia dintre părți în vederea încheierii contractului poate fi exprimat (manifestat) sub forma cuvântului „da”; la fel poate fi sintetizată acceptarea aparținând celeilalte părți. Tandemul celor două manifestări este esența unui contract și constituie acordul de voințe (consimțământul în sens etimologic

Acordul poate fi manifestat prin scriere pe o hârtie, rezultând un înscris ce reflectă convenția părților; înscrisul are rolul de suport al informației juridice^[83].

Mai departe, înscrisul și, prin el, informația, poate fi prelucrat astfel:

- reținut de una dintre părți (ceea ce reprezintă operațiunea de colectare);
- așezat într-un dosar (stocare);
- pus într-un plic și expediat către un destinatar (transmitere);
- comparat cu alt contract pentru a se vedea care este mai avantajos (corelare).

Așadar, operațiunile de prelucrare specifice teoriei informației se pot aplica informației juridice. Transmiterea (comunicarea) informației juridice ca formă de prelucrare a ei.

Pentru a produce efecte juridice, voința internă a persoanei trebuie comunicată (exteriorizată). Voința rămasă la stadiul de gând nu are nici o influență asupra lumii exterioare.

Exprimarea exterioară a voinței (sau manifestarea de voință) constituie tocmai înștiințarea destinatarului, de către emitentul manifestării, asupra intenției sale (interne) de acțiune. După cum se observă, în drept, operațiunea de transmitere a informației cuprinde și operațiunea de creare a ei, pentru că informația juridică existentă dar netransmisă (deci rămasă la stadiul de gând) nu produce nici un efect. Rezultă că, dintre toate operațiunile de prelucrare specifice teoriei informației, comunicarea (transmiterea) informației juridice are implicațiile cele mai mari, deoarece transformă gândul (cogitativ) în realitate. În scopul comunicării se alcătuiesc mesaje cuprinzând informațiile juridice, iar aceste mesaje se transmit.

Când emitentul și destinatarul sunt prezenți în același loc, comunicarea informației juridice are loc instantaneu, de obicei în formă orală. Dacă persoanele sunt depărtate, mesajele, așezate pe un suport corespunzător, trebuie transmise cu ajutorul mijloacelor de comunicare la distanță. Exemplul clasic al comunicației la distanță este serviciul poștal: manifestarea de voință (mesaj) este scrisă pe hârtie (suport), care este introdusă în plic și expediată (transmitere). Rezultatul este comunicarea la distanță^[84].

Dacă distanțele sunt mici sau persoana are răbdare, poșta și mijloacele similare sunt suficiente. Dar unele activități umane se desfășoară foarte rapid, de exemplu comerțul; într-o formulă sintetică, anglo-saxonii spun că timpul înseamnă bani (time is money^[85]). Raporturile juridice comerciale iau naștere, se modifică și se sting cu viteză, iar manifestarea de voință trebuie comunicată rapid; pentru astfel de activități sunt necesare comunicații rapide.

Mijloacele electronice de prelucrare a informației juridice. Dintre mijloacele de comunicare la distanță, cele mai rapide s-au dovedit a fi cele electronice. De exemplu, telefonul permite transmiterea aproape instantanee a informației chiar și între două continente.

Definirea doctrinală a comerțului electronic. Legile model, Convenția O.N.U. și Directiva nr. 2000/31/CE au ca premisă numărul tot mai mare de tranzacții comerciale desfășurate în cadrul comerțului electronic și urmăresc promovarea utilizării mesajelor de date ca alternativă la

⁸³ G. Boroș, op. cit., p. 157.

⁸⁴ Bîrlea Svetlana, Comerțul electronic - dezvoltare și perspective în comerțul modern al întreprinderilor din raionul Cahul., Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul №. 1 (9), 2013

⁸⁵ St.D. Cărpănuș, Drept comercial român, Ed. All Beck, București, 2001, p. 9-10.

metodele de comunicare și de stocare a informației bazate pe hârtie. Însă, comerțul electronic este o realitate economică insuficient analizată din punct de vedere juridic^[86].

Doctrina nu oferă o definiție general acceptată. Totuși, cercetările în domeniu au dus la propunerea câtorva definiții, dintre care amintim:

- în cadrul raportului întocmit de grupul de lucru francez prezidat de F. Lorentz referitor la comerțul electronic^[87], precizarea obiectului de studiu duce la definirea indirectă a acestui tip de comerț ca fiind: „ansamblul schimburilor electronice de informație digitală, schimburi legate de activitățile comerciale, fiind avute în vedere relațiile între întreprinderi, între întreprinderi și administrație, între întreprinderi și consumatori”; prin informație digitală se înțelege date, text, sunet și imagini, utilizând forme specifice de transmitere a acestora, cum ar fi telefonul, televiziunea, Internetul și altele;

- în concepția Organizației Economice pentru Cooperare și Dezvoltare (O.E.C.D.), comerțul electronic (e-commerce) reprezintă „desfășurarea unei afaceri prin intermediul rețelei Internet, vânzarea de bunuri și servicii având loc off-line sau on-line^[88]”;

- o definiție simplă, dar ușor de înțeles este următoarea: „comerțul electronic se referă în special la cumpărarea și vânzarea de produse și servicii prin intermediul Internetului”^[89].

Dezavantajul definițiilor descriptive, generalizatoare, este că prezintă un interes pur teoretic. Persoanele interesate să desfășoare acest fel de comerț vor prefera o abordare operațională, doar astfel având o bază practică de acțiune. Un model pentru desfășurarea tranzacțiilor prin Internet este M-S-D-P3: Marketing - Sales - Delivery - Payment (marketing - vânzare - livrare - plată), care oferă o listă a elementelor ce trebuie avute în vedere de o întreprindere care se lansează în domeniul comerțului virtual.

Reglementarea comerțului electronic. Doctrina juridică încearcă să suplinească o carență legislativă, întrucât nici actele normative nu oferă o definiție a comerțului electronic. Paradoxul este următorul: deși nedefinit, comerțul electronic este reglementat.

De exemplu, Legea model UNCITRAL privind comerțul electronic nu oferă o definiție explicită a acestuia. Potrivit art. 1 intitulat „sfera de aplicare”, legea se aplică oricărei informații (de orice natură ar fi - precizare din versiunea în limba franceză) având forma unui mesaj de date utilizat în cadrul activităților comerciale.

Prin mesaj de date, Legea model UNCITRAL înțelege [art. 2 lit. a)]: „informația creată, transmisă, recepționată și păstrată prin mijloace electronice, optice sau altele similare, incluzând dar nefiind limitat la schimbul de date informatizate, poștă electronică, telegraf, telex sau telecopiator”.

Noțiunea de activități comerciale trebuie interpretată, potrivit Legii model, în sens larg, incluzând toate raporturile juridice comerciale, fie acestea contractuale ori necontractuale. Legea chiar oferă un număr de exemple de raporturi juridice comerciale care ar trebui incluse în sfera ei de aplicare (art. 1, nota **** subsol), cum ar fi vânzarea sau schimbul de bunuri și servicii, distribuția, reprezentarea comercială și leasingul^[90].

Putem sintetiza că, **prin comerț electronic**, Legea model UNCITRAL înțelege ansamblul activităților comerciale desfășurate prin intermediul mijloacelor electronice de comunicare.

⁸⁶ A. Bleoancă, *Contractul în formă electronică*, Editura Hamangiu, București 2010, p. 143;

⁸⁷ C. Predoiu, Comerțul prin Internet. Studiu economic și juridic, în *Juridica*, nr. 10/2000, p. 379-380.

⁸⁸ www.oecd.org/subject/e-commerce.

⁸⁹ Schulze, J. Baumgartner, Don't Panic! Do E-commerce. A Beginner's Guide to European Law Affecting E-commerce

⁹⁰ A. Bleoancă, *Contractul în formă electronică*, Editura Hamangiu, București 2010, p. 165

Prin preluarea acquis-ului Uniunii Europene, țara noastră a realizat armonizarea legislativă cu celelalte state membre în materia comerțului electronic. Reglementarea comerțului electronic în dreptul comunitar este realizată de Directiva nr. 2000/31/CE referitoare la anumite aspecte juridice ale serviciilor societății informaționale, în special ale comerțului electronic, pe piața internă (cunoscută sub denumirea scurtă „Directiva comerțului electronic”). Transpunerea acestei directive în dreptul intern s-a făcut prin Legea nr. 365/2002 privind comerțul electronic, republicată.

Nici normele R Moldova și nici cele comunitare nu conțin o definiție a comerțului electronic, legea românească mulțumindu-se să preia (am putea spune să copieze) directiva. Potrivit art. 2 din Legea comerțului electronic, scopul acestui act normativ este stabilirea condițiilor de furnizare a serviciilor societății informaționale^[91]. Prin serviciu al societății informaționale se înțelege (art. 1 pct. 1): „orice serviciu care se efectuează utilizându-se mijloace electronice și prezintă următoarele caracteristici: a. este efectuat în considerarea unui folos patrimonial, procurat ofertantului în mod obișnuit de către destinatar; b. nu este necesar ca ofertantul și destinatarul să fie prezenți simultan în același loc; c. este efectuat prin transmiterea informației la cererea individuală a destinatarului”.

De aici putem conchide că activitatea comercială electronică este doar un aspect al societății informaționale, reprezentat de activitățile cu caracter comercial desfășurate în ansamblul operațiunilor de furnizare a serviciilor societății informaționale^[92].

Această situație de echivoc în privința definirii comerțului electronic se explică prin dinamica accentuată a activității comerciale electronice, ale cărei limite conceptuale nu sunt încă stabilite. O definiție are avantajul clarificării dar și dezavantajul imobilizării, acesta din urmă fiind răul cel mai mare ce se poate face unui domeniu de activitate aflat în plin proces de dezvoltare. Din acest motiv legiuitorul - fie el național, comunitar sau internațional - a evitat să dea definiții, preferând abordarea operațională menționată anterior^[93].

Concluzii: Avantajele comerțului electronic:

1. Pentru companii :

- costuri reduse de aprovizionare, stocare, manipulare
- lărgirea ariei de clienți
- îmbunătățirea activităților de service

2. Pentru comparatorii individuali:

- sortiment lărgit
- ușurință procurării
- prețuri reduse

Respectiv dezavantajele comerțului electronic:

- accesul (posibilitatea materială a procurării unui calculator personal)
- disponibilitatea și costurile accesului la internet

Concluzie: Ofertele de vânzare plasate în magazinele online se consideră clare și transparente chiar dacă sunt condiționate de prevederi speciale publicate pe pagina web a magazinului în alte rubrici decât cea cu oferta. Analizați atent conținutul ofertei și verificați potențiala existență a unor condiții speciale înainte de a comanda produsul sau serviciul dorit.

⁹¹ A. Bleoancă, *Contractul în formă electronică*, Editura Hamangiu, București 2010, p. 146

⁹² M. I. Bocșa, *Încheierea contractelor de comerț internațional prin mijloace electronice*, Editura Universul Juridic, București 2010, pp. 222-223

⁹³ M. I. Bocșa, *Încheierea contractelor de comerț internațional prin mijloace electronice*, Editura Universul Juridic, București 2010, pp. 123

Economia mondială depinde astăzi, mai mult ca oricând, de comunicațiile electronice și tehnologia informației. În noua economie, tehnologia informației și comunicațiilor va deveni generatorul transformărilor economice și sociale, informația resursa principală, iar tehnologiile Internet cea mai eficientă rețea de comunicare și de afaceri. Internetul va avea un rol din ce în ce mai important, punându-și amprenta asupra întregii vieți economice, sociale și culturale a omenirii și va guverna practic toată lumea modernă, iar comerțul electronic va fi cheia competitivității firmelor în contextul dezvoltării noii economii datorită capacității sale de a depăși granițele de timp și de spațiu. Impactul comerțului electronic asupra firmelor și asupra societății va fi deosebit, atât ca întindere cât și ca intensitate.

În viitor, comerțul electronic va fi direct responsabil de competitivitatea și dezvoltarea economiilor naționale. Cele mai importante avantaje ale dezvoltării comerțului online fiind: oportunitatea de a vinde și de a face cunoscute propriile produse la nivel global; comunicarea cu furnizorii și clienții firmei implică un nivel redus de costuri și este mult mai eficientă; pentru a începe o afacere online de succes, comparativ cu o afacere tradițională, ai nevoie de o investiție minimă. Contractul de vânzare electronic constituie una din cele mai importante instituții juridice ale dreptului comercial informațional, îndeplinind rolul de instrument juridic primordial de înfăptuire a schimburilor economice electronice. În ultimul rând (dar de fapt cea mai importantă în acest context) se pune problema armonizării legislației internaționale în societatea informației.

Armonizarea legislației internaționale în societatea informațională vizează, în principal: protecția prin drept de autor, confidențialitatea datelor și a regulilor antitrust, prevenirea și combaterea criminalității informatice, precum și promovarea standardelor tehnice care să asigure intercomunicarea noilor rețele de comunicații. Creșterea exponențială a Internet-ului a fost văzută de diverse medii de afaceri ca o oportunitate deosebită, alături de oportunitățile de afaceri deosebite, Internetul prezintă o serie de dezavantaje sau „capcane” de care trebuie să se țină seama pentru a evita pierderile, în primul rând cele financiare.

Cele mai mari amenințări care se ridică în fața comerțului electronic sunt:

- securitatea, încă precară, a tranzacțiilor;
- lipsa unor reglementări juridice clare și armonizate global

Rezolvarea acestor probleme și transformarea comerțului electronic într-o adevărată oportunitate pentru R Moldova cu titlu de recomandări se bazează pe:

- elaborarea unui cadru legal adecvat pentru afaceri în Internet care să cuprindă nu numai legea comerțului electronic și cea a semnăturii electronice, ci și reglementări referitoare la banii electronici, fiscalitatea în Internet și modul de încheiere a contractelor în Internet.
- crearea unei infrastructuri informatice corespunzătoare pentru asigurarea securității informatice;
- elaborarea unor reglementări specifice în domeniul securității informatice (pe plan internațional asistăm chiar la crearea unei ramuri de drept cu titlul dreptul securității informatice).
- elaborarea unui număr mare de acte normative, fiecare reglementând segmente determinate ale societății informaționale (spre exemplu: comerțul electronic, semnătura electronică, banii electronici, infracțiunile comise cu ajutorul calculatorului, notarul electronic, arhivele electronice, fiscalitatea în Internet, protecția software etc.).
- adoptarea urgentă de reglementări pentru protecția utilizatorilor comerțului electronic, elementele legislative clasice de protecție fiind perimate.

- adoptarea urgentă de reglementări pentru protecția persoanelor fizice față de prelucrarea datelor cu caracter personal .

Dezvoltarea vertiginoasă a tehnologiei a creat, pe lângă numeroase beneficii și crime cu un conținut înalt sofisticat, fiind necesară o legislație specifică Totodată, urmează să se țină cont de normele imperative privind încheierea contractelor în statele membre ale UE. Rezultatele cercetării conduc la concluzia potrivit căreia realitățile juridice se situează încă sub auspiciile unei perioade de tranziție de la economia bazată pe contactul nemijlocit între partenerii contractuali la cea fundamentată pe utilizarea mijloacelor de comunicare la distanță. Încheierea contractelor în formă electronică se supune regulilor tradiționale ale vânzării, ceea ce particularizează aceste convenții fiind forma de exprimare a voinței părților - cea electronică.

Statutul și regimul juridic al înscrisurilor pe suport de hârtie s-a modificat radical în momentul în care înscrisul în formă electronică a devenit suficient pentru a conferi validitate sau garanția probei unui act juridic. Provocarea în această materie a constat în găsirea echilibrului necesar și suficient între cerința asigurării securității juridice, indispensabilă în materia probațiunii, și dezideratul flexibilității necesare în cadrul unui raport contractual născut on-line.

În acest context, este remarcabil faptul că legiuitorul reformeze dreptul comun (un exemplu grăitor constituindu-i materia probațiunii) decât să creeze un nou drept special. Așadar, concluziile și propunerile formulate de către prezenta teză se circumscriu necesității de adaptare a instrumentelor juridice tradiționale la noile realități tehnice și economice și de dezvoltare a unor noi concepte și abordări juridice cât privește fenomenul comerțului electronic.

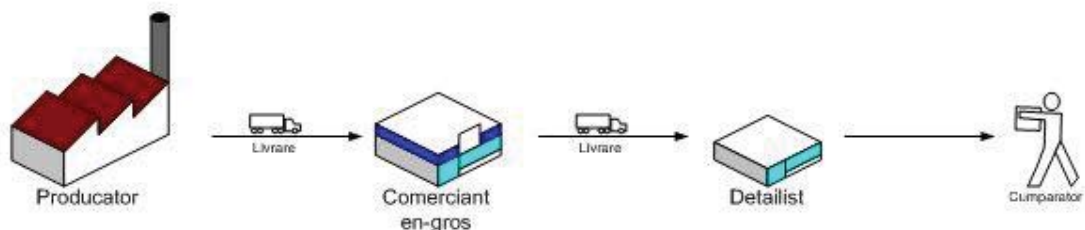
Bibliografie

1. Albu-Cîrnu, Asigurarea creditului, Ed. Rosetti, București, 2002
2. M. I. Bocșa, *Încheierea contractelor de comerț internațional prin mijloace electronice*, Editura Universul Juridic, București 2010, pp. 222-223
3. Bîrlea Svetlana, Comerțul electronic - dezvoltare și perspective în comerțul modern al întreprinderilor din raionul Cahul., Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul №. 1 (9), 2013.
4. Bîrlea Svetlana, Comerțul electronic - dezvoltare și perspective în comerțul modern al întreprinderilor din raionul Cahul, Buletinul Științific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu” din Cahul №. 1 (9), 2013
5. A. Bleoancă, *Contractul în formă electronică*, Editura Hamangiu, București 2010, p. 143;
6. A. Bleoancă, *Contractul în formă electronică*, Editura Hamangiu, București 2010, p. 165
7. M. I. Bocșa, *Încheierea contractelor de comerț internațional prin mijloace electronice*, Editura Universul Juridic, București 2010, pp. 222-223
8. G. Boroî, op. cit., p. 157.
9. Chilea, D.– Reglementarea comunitară a comerțului electronic, în Curentul Juridic, nr.1-2/2004, p.81
10. St.D. Cărpenaru, Drept comercial român, Ed. All Beck, București, 2001, p. 9-10.
11. C. Predoiu, Comerțul prin Internet. Studiu economic și juridic, în Juridica, nr. 10/2000, p. 379-380.
12. Schulze, J. Baumgartner, Don't Panic! Do E-commerce. A Beginner 's Guide to European Law Affecting E-commerce
13. www.oecd.org/subject/e-commerce.

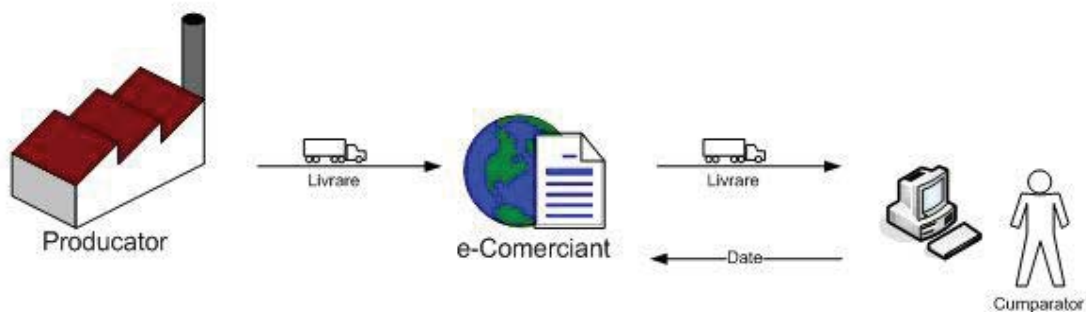
ANEXE.

Livrarea unui bun

Comerțul clasic: marfa este transportată la client printr-un sistem de distribuție în trepte

Economia Internet: un comerciant on-line desface marfa producătorului la clienți-bunuri materiale (cărți, jucării) prin poștă, bunuri digitale (ex: acțiuni, muzica) prin legătura informațională

Producătorul oferă chiar el marfa prin Internet și o trimite direct la client prin poștă sau online

